Viena mântuită de Șerban Vodă Cantacuzino

Col. (rtg) Dr. Constantin Moşincat (https://www.art-emis.ro/col.-r-dr.-constantin-mosincat/)

03 Aprilie 2024

(/images/stories/istorie/Bust_serban_Cantacuzino-Viena_2024-.jpg)

Un monument românesc în Viena

Există în parcul imperial de la Schonbrunn lângă Viena unde se află şi astăzi o capelă mică, zidită de Şerban II Vodă Cantacuzinul**[1]**.

La 1683, la vestitul asediu asupra Vienei de către turci, a luat parte şi Şerban-Vodă ca ajutor lui Kara-Mustafa Paşa. Al doilea asediu al Vienei a avut loc între 17 iulie și 12 septembrie 1683. Asediu otoman a avut loc cu o armată de circa 200.000 de soldați, care au iernat la Edirne (Adrianopol-1682). Cucerirea Vienei a fost considerată de otomani un scop în sine datorită importanței strategice ce o reprezentau: poziționarea pe intersecția drumurilor comerciale, a comerțului pe Dunăre, situarea între Alpi și Carpați, ca poartă a Europei, Viena însemna pentru Mehmed al Vi-lea un obiectiv strategic. Pentru asaltul Vienei în gruparea de forțe a inclus și țările vasale, puse sub comanda lui Kara Mustafa, mare vizir, precum și hoardă de tătari de 40.000 de călăreți.

În acea împrejurare Împăratul, un împtimit susținător al Contrareformei Catolice, i-a determinat și pe reformați să se alăture asediului musulman asuprea vienei, Leopold I se retrage la Linz, fiind urmat de circa 50.000 de curteni. Groful Graf, a preluat conducerea garnizoanei și cu cei 11.000 de soldați și 5.000 de voluntari refuză să se predea în prima zi de luptă, din 15 iulie 1683, cu speranța sosirii de întăriri din exterior cu toate stricăciunile provocate de tirul celor 300 de tunuri turcești care au bătut zidurile cetății vieneze.

Peste o lună oastea poloneză în fruntea căruia se afla Ioan Sobieski pornea din Cracovia, în timp ce Carol al V-lea bate în Nordul Vienei pe ungurii lui Imre Tököly, recunoscut Rege al Ungariei Superioare pe care turcii o făcuse pașalâc, dacă sprijineau cucerirea Vienei. La începutul lunii septembrie, 5.000 de sapatori turci cu experiență au aruncat în aer unul după altul secțiuni semnificative ale zidurilor orașului, bastioanele Burg, Löbel și ravelinul Burg. Turcii reușesc să creeze o breșă de 10m în turnul de apărare austriac, și o alta de 12m în Turnul Leului, în timp ce trupele de intervenției ale *Ligii creștine*, formată din circa250 tunuri și 70.000 - husari polonezi, sași, franco-șvabi, venețieni, bavarezi și austrieci - erau încă departe, la Tulin, circa 30 km de Viena. Aproape că asediul Vienei ar fi reușit, deoarece toate căile de aprovizionare erau tăiate de către turci, care au început lupta în oraș, unde apărătorii erau epuizați fizic, încât „adormeau în post", ceea ce l-a

determeinat pe Contele von Staremberg să ia măsuri radicale și „execuție” a celor găsiți în astfel de situații. Credința creștină a cavalerilor polonezi a fost mai puternică decât pofta de jaf a musulmanilor. Hanul Crimeii cu 30.000-40.000 de călăreți a fost pus să asigure spatele asediatorilor, misiune considerată secundarp și în consecință refuzată. Nici românii nu s-au „înghesuit” a executa misiunile lui Kara Mustafa, deoarece aceștia se amestecase în treburile interne. Tunelurile largi săpate și umplute cu explozibil au fost descărcate de acesta de către săpătorii tunelului din interiorul cetății, informații primite probabil chaiar de la asediatori. Nehotărât, Kara Mustafa în loc să atace oaste de două ori mai slabă, se retrage la Györ, pentru refacere apoi este „strangulat cu funie de mătase”, iar capul oferit pe „tavă de argint” Sultanului.

Viena a fost mântuită de polonezul Ion Sobiesky şi de românul Şerban-Vodă. Cu o forță redutabilă de circa 20.000 cavaleriști - cel mai mare atac de cavalerie din istorie - Sobiesky a spart rândurile turcilor în după amiaza zilei de 12 septembrie 1683, ia-u pus pe fugă pe asediatori, cu pierderi de peste 15.000 uciși și răniți, și alți peste 5.000 făcuți prizonieri. Și rândurile creștinilor aliați s-a subțiat cu vreo 4.500 de luptători plus prizomieri. Biruitorul rege polon avea să scrie prada de război: *„corturi, oi, vite și un număr considerabil de cămile... Aceasta este o victorie care nu a fost niciodată egalată, inamicul a fost complet distrus și totul s-a pierdut. Ei pot să alerge doar pentru viața lor... Comandantul Shtaremberg m-a îmbrățișat și sărutat și m-a numit salvatorul lui”.*

Pe Şerban Vodă nu-l lăsă inima să vadă pe turci biruind pe creştini şi astfel s-a pus în înţelegere cu împresurata Curte de la Viena şi le trădeze planurile turcilor. Șerban Vodă, ca și domnul Moldovei și principele Transilvaniei, fusese nevoit să însoțească armata turcă cu mica lui oștire. Cronicarii vremii spun că tunurile sale trăgeau cu *ghiulele umplute cu paie*, ca să nu facă rău creștinilor asediați. Turcii nu aveau mare încredere în ortodocșii lui Vodă Șerban fapt pentru care românii erau folosiți la amenajarea de drumuri, poduri și săpat tunel pentru intrarea în Cetate. Anterior datei de 31 martie 1683 când printr-un bilețel a fost declarat război de către Kara Mustafa, în numele Sultanului.

La 2/12 octombrie 1688 Șerban Vodă Cantacuzino a trimis la Viena o solie, pentru închinarea țării la Imperiul habsburgic. Din solie făceau parte fratele său Iordache Cantacuzino (mare spătar), ginerele său Constantin Bălăceanu (mare agă), nepotul său de frate Șerban Cantacuzino (la acel moment biv vel căpitan; fiul lui Drăghici Cantacuzino) și Șerban Vlădescu (comis). Șerban Cantacuzino a preluat inițiativa sprijinirii pe ascuns a forțelor creștine. Astfel, sub pretextul trimiterii de spioni sub zidurile „inamice”, domnitorul român trimitea de fapt soli având ca scop informarea vienezilor despre mișcările din tabăra turcească; ba chiar mai mult, a dezvoltat un sistem secret de comunicații, pentru a nu trezi suspiciuni în rândul turcilor. În momentele în care armatele românești erau nevoite să bombardeze orașul, acestea fie umpleau tunurile cu paie, fie foloseau ghiulele de fontă care produceau pagube minime zidurilor vieneze. Șerban Cantacuzino a întârziat cât mai mult construcția celor două poduri, peste Dunăre, el având tabăra la Schönbrunn, facilitând totodată distrugerea lucrărilor de către „dușmani”. Din tabără lor au privit românii, pasivi, încleștarea de forțe. Generalul Wallenstein îl laudă pentru „acele frumoase fapte”, ca și „pentru bunele cugete ce hrănești în inima ta”, iar Kunitz, rezidentul austriac din tabăra turcească, aflase că domnitorul dorea „victoria armatelor împăratului asupra dușmanului ereditar și înfruntarea trufiei sale” și emite un raport cifrat, destinat coaliției creștine, în legătură cu ajutorul lui Șerban Cantacuzino. Pentru a dovedi turcilor că și el s-a distins în luptele pentru ocuparea Vienei, după întoarcerea la București a cumpărat câteva tunuri și un clopot aduse de tătari pe Dunăre drept pradă.

Drept recunoștință, după bătălie Șerban Cantacuzino a primit de la împăratul Leopold I titlul de *conte* al Sfântului Imperiu Roman. Totodată, cei doi conducători au continuat să poarte o corespondență secretă în vederea organizării unei cruciade de eliberare a Constantinopolului, în fruntea căreia urma să se afle chiar domnitorul român. Acesta fusese recunoscut de Austria și Rusia ca urmaș al împăraților Cantacuzini. Totuși, aceste tratative pentru obținerea sprijinului nu s-au desfășurat fără

obstacole, căci, după cum menționează cronicarul Ion Neculce, *„opinteau nemții să fie Dunărea hotar”*. Domnitorul muntean hotărăște să nu cedeze la *„cele multe și peste putință cereri [...] ale nemților”*, căci nu voia să schimbe un stăpân cu altul.

Viena a primit ulterior definiția de „cea mai puternică cetate a creștinismului” și a fost reconstruită ca atare imediat după asediu prin ridicarea unei centuri de fortificații noi, și mai puternice. În cinstea lui Ioan Sobieski, austriecii au construit o biserică pe vârful dealului Kahlenberg, la nord de Viena. Linia de cale ferată Viena-Varșovia poartă, de asemenea, numele lui Sobieski. Constelația *„Shield of Sobieski”* a fost, de asemenea, numită din acest motiv după numele său. Din moment ce Sobieski și-a încredințat împărăția mijlocirii Fecioarei Maria din Czestochowa, Victoria creștinilor fiind considerată o „minune”, *Papa Inocențiu al XI-lea a decis și instituit sărbătoarea Sfintei Maria ca zi a clendarului catolic să sărbătorească Sfântului Nume al Mariei nu numai în Spania și în Regatul Napoli, ci în întreaga Biserică Catolică, pe 12 septembrie*. Despre clopotul din turla, înaltă cât 45 de ataje ale Catedralei *Sf. Ștefan*, la care poți ajunge urcând 340 de trepte, a fost făcut după asediul Vienei de la 1683, dintr-un tun capturat de la turci, clopot care vestește Anul Nou!

O amintire a locului o poartă și dealul unde a fost instalat comanda românescă, unde Şerban a ridicat o capelă şi o cruce cu inscripţie latină şi română. Crucea de 12m de stejar a pierit iar Capela a fost reinoită, iar copia de cruce e acum într-un museu austriac, conform relatării apărut în presa vremii**[2]**. Crucea cu inscripţia a fost ulterior rătăcite, dar s-a găsit într-o carte veche de la 1842. Iată ce înscris valoros era pe cruce: *„înălţarea crucei este mântuirea lumei; crucea este podoaba bisericii, crucea paza împăraţilor, crucea întărirea credincioşilor, crucea mărirea îngerilor şi rana diavolilor. Noi, din mila lui Dumnezeu Şerban Cantacuzino Prinţul țerei româneşti şi al aceleeaşi pentru totdeauna stăpânitor şi Domn scl. am înălţat crucea într-acest loc ca să slujească în toate zilele de cucerie popului* (?) *şi de cinste celor sfinte, pentru vecinica pomenire a sa şi a lor sei, în vremea împresurărei Turcilor sub vizirul Cara-Mustafa Paşa, la Viana în Austria de jos în luna lui Septembrie la zi 1 în anul 1683”.*

Victoria de la Viena a marcat începutul recuceririi Ungariei și (temporar) a unora dintre țările balcanice. În 1697, Austria a semnat pacea de la Karlowitz cu Imperiul Otoman. Dar cum facerea de bine e trecătoare, austriecii au fost aceia care au pus umărul la divizarea Regatului Poloniei la nici 100 de ani distanță, în mai multe etape. Pe 9 februarie 1772, acordul privind împărțirea a fost semnat la Viena. O înțelegere preliminară între Rusia și Prusia fusese semnată la Sankt Petersburg pe 6 februarie 1772. Mai devreme, în august, unități militare rusești, prusace și austriece intraseră simultan în Polonia și ocupaseră zonele care asupra cărora căzuseră de acord să le revină. Pe 5 august a fost publicată declarația de ocupare, în condițiile în care țara era prea slăbită de luptele pierdute de Confederația de la Bar. Ajutorul dat de Sobiesky împratului austriac se datora fricii de atacul otoman. Obiceiul de devastare a teritoriilor vaste înaintea oricărui război era temut și echivala cu mult mai mult decât un „tribut” plătit la vreme.

Revenind la Crucea care dăduse curaj și speranță asediaților din Viena a fost furată în 1785, fiind înlocuită cu o copie. Crucea originală se regăsește, cu mare probabilitate, în castelul Geyerau din Ljubljana. Capela lui Vodă Șerban Cantacuzino a fost construită în 1927 (1929?) la o oarecare distanță de locul original al crucii, din strada Hohenberg, deoarece pe locul acela fuseseră construite case. A fost avariată în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, fiind reparată de abia în 1961. Capela are în interior replica la scară redusă a crucii precum și reproducerea portretului lui Șerban Cantacuzino din mănăstirea Cotroceni. Monumentul este cunoscut azi ca și „Capela moldovenească” (în germană „Moldauer Kapelle”) și se află la intersecția dintre Arnsburggasse și Betty Roose Weg. În fața capelei a fost ridicat în 1983, pentru a marca împlinirea a 300 de ani de la marea bătăliei, bustul domnitorului muntean.

----

[1] Şerban II Vodă Cantacuzinul (n. 1640 – d. 29 octombrie/8 noiembrie 1688) a fost domnul Țării Românești între 1678 și 1688. În calitate de conducător al statului muntean aflat sub vasalitatea turcilor, a participat alături de armatele otomane la asediul Vienei din 1683. A negociat însă cu imperialii trecerea Țării Românești în tabăra creștină, năzuind la poziția de protector al creștinilor din peninsula Balcanică, habsburgii promițându-i tronul imperial al unui Constantinopol eliberat de turci. După moarte a fost succedat în domnie de Constantin Brâncoveanu.

[2] *Vatra,* nr.6, p. 191 din 1894

Evaluare: ★★★★★

© 2019 ART-EMIS